

Plenum

Tisdag 18.2.2025 kl. 14.01—19.24

10. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen Regeringens proposition RP 221/2024 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 10 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Föredragande är minister Grahn-Laasonen, varsågod.

Debatt

17.47 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta koskee niin sanottuja savuttomia nikotiinituotteita. Hallitus esittää, että nikotiinipussit ja muut savuttomat nikotiinituotteet otettaisiin hallitusohjelman mukaisesti nykyistä kattavammin tupakkalain piiriin.

Tupakkalakiin esitetään savuttoman nikotiinituotteen määritelmää, joka kattaisi nikotiinipussien lisäksi myös sellaiset tuotteet, jotka muistuttavat irtonuuskaa, purutupakkaa tai nenänuuskaa. Esitys perustuu suurelta osin tupakkalain muutokseen, jonka eduskunta hyväksyi viime syksynä ja joka jätettiin vahvistamatta.

Esityksen tavoitteena on ehkäistä nikotiinipussien käyttöä nuorison keskuudessa sekä suojella erityisesti lapsia ja nuoria nikotiinipussien haittavaikutuksilta. Tällä hetkellä nikotiinipusseihin kohdistuu vain hyvin vähän sääntelyä, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että niissä saa olla erilaisia lapsia ja nuoria houkuttelevia makuja eikä niiden nikotiinipitoisuudelle ole selvää, suoraan laista tulevaa rajaa.

Seuraavaksi käyn läpi esitykseen sisältyvät keskeiset muutokset lainsäädäntöön.

Savuttomista nikotiinituotteista kiellettäisiin kaikki tunnusomaiset maut tai tuoksut lukuun ottamatta mentolin ja mintun makuja. Sallitut maut mainittaisiin laissa nimenomaisesti — eli niin sanottu positiivilista — jotta sääntely olisi selkeää ja sen soveltaminen ennustettavaa eikä sääntelyä voitaisi kiertää. Sallittuja makuja rajoittamalla halutaan ennen kaikkea suojella lapsia ja nuoria tuotteisiin liittyviltä haitoilta. Ehdotetun rajauksen myötä kielletyksi tulisivat muun muassa karkin, hedelmien ja marjojen maut, joita voidaan pitää erityisesti lapsille kohdennettuina.

Nikotiinirajaksi säädettäisiin enintään 16,6 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta. Savutonta nikotiinituotetta ei saisi myydä tai muutoin luovuttaa kuluttajalle valmiina annosyksikkönä, jonka paino on vähemmän kuin 0,5 grammaa tai enemmän kuin 1 gram-

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

ma. Esimerkiksi 0,5 gramman painoisessa nikotiinipussissa nikotiinia voisi olla enintään 8,3 milligrammaa ja 1 gramman pussissa 16,6 milligrammaa. Melko tyypillisessä 0,7 gramman pussissa nikotiinia saisi olla enintään hieman alle 12 milligrammaa.

Esityksessä ehdotetaan, että nikotiiniraja olisi sidottu tuotteen painoon, koska ehdotettu sääntely ei koskisi pelkästään nikotiinipusseja vaan myös irtonaisessa muodossa olevia savuttomia nikotiinituotteita. Ehdotettua nikotiinirajaa ei voida suoraan verrata niiden maiden sääntelyyn, joissa nikotiiniraja olisi pussikohtainen.

Nikotiinirajaa ei ehdoteta laskettavaksi tätä alemmaksi, eikä kaikkia tunnusomaisia makuja tai tuoksuja ehdoteta kiellettäväksi, jotta hallitusohjelman mukaisesti Suomessa myydyt nikotiinipussit säilyisivät riittävän houkuttelevana vaihtoehtona nuuskalle ja jotta nuuskaan ja nikotiinipusseihin liittyvää harmaata taloutta ja laitonta kauppaa voitaisiin torjua. Lisäksi on tärkeää, että Suomessa käytetyistä nikotiinituotteista maksetaan verotulot Suomeen.

Nikotiinipusseille ehdotetaan pitkälti samanlaista sääntelyä kuin tupakka- ja nikotiinituotteille. Nikotiinipussien markkinointia ja myyntiä valvoisivat Valvira ja kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt, jotka voisivat periä valvonnan kustannusten kattamiseksi valvontamaksuja.

Tuotteiden etämyynti kiellettäisiin ja tuotteiden maahantuontia rajoitettaisiin. Tuotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi ja tukkumyynti ilmoituksenvaraiseksi. Valmistajan tai maahantuojan olisi tehtävä tuotteista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralle ilmoitus, jossa olisi muun muassa tieto siitä, että valmistaja tai maahantuoja kantaa täyden vastuun tuotteen laadusta ja turvallisuudesta.

Vähittäismyyntipakkauksiin vaadittaisiin jatkossa suomen- ja ruotsinkieliset terveysvaroitukset, ja pakkausten ulkoasu yhdenmukaistettaisiin.

Koulut saisivat lakimuutoksen myötä paremmat mahdollisuudet puuttua nikotiinipussien ja sähkötupakan käyttöön koulupäivän aikana. Tuotteiden myynti alle 18-vuotiaille kiellettäisiin. Lisäksi kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito ja maahantuonti kiellettäisiin alle 18-vuotiailta. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä.

Myös nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli niin sanotun vapen hallussapito kiellettäisiin alle 18-vuotiailta. Vapen käyttö on yleistynyt huolestuttavasti jopa alakouluikäisten lasten keskuudessa, ja tähän on välttämätöntä puuttua. Hallussapidon kieltäminen antaisi esimerkiksi oppilaitoksille välineet puuttua vapen käyttöön. Hallussapitokielto koskisi myös muita tupakanvastikkeita, kuten energianuuskaa tai yrttisavukkeita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen luonnos on notifioitu Euroopan komissiolle, ja esityksessä ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun notifiointin odotusaika on päättynyt. Tämänhetkisen tiedon mukaan odotusaika päättyy helmikuun lopulla. Kuitenkin esimerkiksi nikotiinipussien nikotiinipitoisuutta ja makurajoituksia koskeva sääntely tulisi voimaan puolen vuoden kuluttua lain voimaantulosta ja pakkausten yhdenmukaistamista koskeva sääntely vasta vuoden kuluttua lain voimaantulosta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistan. — Edustaja Strandman.

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

17.53 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tupakkalain uudistuksella ehkäistään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa. Tupakkalain uudistuksella nikotiinipussien käyttö sekä hallussapito kielletään alle 18-vuotiailta lapsilta ja nuorilta, ja tämä mahdollistaa myös siis koulujen ja oppilaitosten kiellon.

Hallituksen esitys tuo myös nikotiinipussit tupakkaverolain piiriin. Tämä nostaa nikotiinipussiekkojen keskimääräistä hintaa 7—9 euron tienoille. Pitkään Suomessa nikotiinipussien ja nuuskapussien myynti sekä käyttö perustuivat pimeisiin markkinoihin. Terveyshaitat jäivät Suomeen ja voitot lähtivät Haaparantaan.

Tupakan verotuksen suhteen Suomen pitkäaikainen strategia on ollut toimiva. Tupakkaveroa on nostettu maltillisesti ja pitkäjänteisesti. Tupakan käyttö on vähentynyt vuosi vuodelta enemmän ja terveyshaitat luonnollisesti pienentyneet. Nikotiinipussien suhteen strategian pitää olla samankaltainen: pieniä ja maltillisia veronkorotuksia, jotta käyttö ja haitat vähenevät mutta laitton kauppa ei palaudu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Mattila poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.54 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tupakkalain muuttaminen palautui uuteen käsittelyyn täällä eduskunnassa. Hallitus päätyi lokakuussa 24 siihen, että lakia ei esitetä tasavallan presidentin vahvistettavaksi ja hallituksen esityksen valmistelu aloitetaan uudestaan. Lakimuutoksella halutaan hallitusohjelman mukaisesti turvata reilu ja avoin kilpailu sekä yrittäjien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin. Myynnille on asetettu sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta. Nikotiinipussien vähittäismyynti säädetään luvanvaraiseksi. Tuotteille säädetään naapurimaissa käytössä olevat nikotiinirajat, ja tuotteissa sallitaan vain aikuisille tarkoitetut maut. Nikotiinipusseja on tilattu myös ulkomailta tai tuotu matkustajatuontina. Usein ne ovat olleet nikotiinipitoisuudeltaan vahvempia kuin mitä Suomessa myytäväksi sallitaan. Nyt Suomessa myytäväksi tarkoitetuille nikotiinipusseille on tarkoituksenmukaista saada sama nikotiiniraja kuin naapurimaissakin, mikä hillitsee harmaatuontia ja laitonta kauppaa. Tupakkalain mukaisina tuotteina niitä koskevat samat myyntirajoitukset kuin muitakin tupakkatuotteita.

Vaikka en itse kannatakaan minkäänlaisten tupakkatuotteiden käyttämistä, saattaa se nikotiinipussi olla kuitenkin jollekin tupakoitsijalle tapa päästä eroon poltettavasta tupakasta, joka voi vaurioittaa keuhkoja. Tupakansavusta kärsivät kaikki ne, jotka joutuvat hengittämään sitä vastentahtoisesti. Nikotiinipussi on savuton eikä häiritse samalla tavoin kanssaihmiä kuin tupakan polttaminen.

Nikotiinipussissa on kuitenkin omat vaaransa, ja käyttäjien tiedetään saaneen rytmihäiriön kaltaisia oireita liiallisen nikotiinin käytön seurauksena. Kun nikotiinipussit luokitellaan tupakkatuotteiksi, niitä ei saa myydä alle 18-vuotiaille eikä alle 18-vuotias saa myöskään pitää niitä hallussaan. Tämä mahdollistaa muun muassa sen, että poliisi voi takavarioida alle 18-vuotiaan hallussa olevat nikotiinipussit ja muutkin tupakkatuotteet.

Jos tästä tupakkalain muutoksesta haluaa etsiä hyviä puolia, niin se on sääntelyn lisääntyminen, nuorten suojelu ja harmaan talouden torjunta. Ilman tätä nikotiinipusseihin kohdistuvaa lainmuutosta tilanne on hallitsematon. Jos nikotiinipussien myynti on Suomessa

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

kontrolloitua eli luvanvaraista, niin ainakin osa tämänhetkisistä tuonneista ulkomailta jää pois, jolloin myös verotulot jäisivät Suomeen. Vaikka ulkomailta tuoduista nikotiinipusseista pitäisi tehdä ennakoilmoitus ja maksaa valmisteverot, tuontiin on liittynyt paljon harmaata taloutta.

Arvoisa puhemies! Kun nikotiinipusseista säädetään tupakkalaissa, niitä koskevat jatkossa pääosin samankaltaiset säännökset kuin muitakin tupakkatuotteita, eli nikotiinipussien käyttö on kielletty esimerkiksi päiväkotien, peruskoulujen, lukioiden ja ammattikoulujen alueilla.

Nikotiini aiheuttaa riippuvuutta ja monenlaista terveydellistä haittaa ja on suurina annoksina jopa myrkyllistä. Siksi suosittelenkin kaikille savutonta ja nikotiinitonta elämää, terveyden vuoksi. Tupakkalain muutoksen me kuitenkin tarvitsemme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

17.58 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! Tupakan vähentämisen ja tupakoinnin vähentämisen eteen on tehty Suomessa töitä vuosikymmeniä: on muutettu lakeja, on rajoitettu paikkoja, joissa saa tupakoida, ja on valistettu ja tiedotettu. Olimme Suomessa pääsemässä tupakasta yhä enemmän eroon, kun tulivat nämä muut nikotiinituotteet, jotka valtaavat alaa. Yhä harvempi tupakoi perinteistä savuavaa ja käryvää norttia, mutta nuuskan, nikotiinipussien, sähkösavukkeiden ja muiden savuttomien nikotiinituotteiden käyttö on lisääntynyt. Ehkäpä jonkinlainen jäännös menneiltä ajoilta on täällä eduskunnassa A-puolen käytävässä hissin vieressä olevan kyltin ystävällinen pyyntö: ”Vältä tupakointia käytävässä.” Tässäkin talossa on tupakoitu sisätiloissa, mutta se on onneksi mennyttä aikaa.

Nikotiinihan on myrkky ja erittäin koukuttava aine. Niin tupakka kuin muutkin nikotiinituotteet ovat kaikille haitallisia, mutta erityisen ikäviä niiden seuraukset ovat lapsille ja nuorille. Lapsia ja nuoria tulee ehdottomasti tiedottaa ja suojella nikotiinin vaaroilta. Nikotiini nostaa kaikenikäisillä verenpainetta ja supistaa verisuonia, mikä vaikuttaa monella tavalla kielteisesti terveyteen. Näiden uudempien nikotiinituotteiden, nikotiinipussien ja sähkösavukkeiden, kohdalla kaikkia vaikutuksia terveyteen ei vielä ole edes kunnolla tutkittu eikä niitä tiedetä.

Nikotiini on iso bisnes, siinä liikkuvat isot rahat. Tällä hetkellä nikotiinipussien tai muiden tupakan vastikkeiden — nikotiininestettä lukuun ottamatta — hallussapitoa ei ole tupakkalaissa ollenkaan alaikäisiltä kielletty. Näin ollen myös alaikäiset saavat pitää hallussaan esimerkiksi nikotiinipusseja, nikotiinia sisältämättömiä sähkösavukkeita eli vapeja ja vaikkapa energianuuskaa.

Nyt tämän esityksen myötä kaikkien nikotiinituotteiden hallussapito lapsilla ja nuorilla kielletään ja nikotiinipussien nikotiinipitoisuuteen säädetään yläraja ja niiden makuja rajoitetaan. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kielletään päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Nämä ovat tarpeellisia muutoksia. Ehkä moni saattaa pitää nikotiinipusseja viattomana vaihtoehtona tupakalle, mutta nikotiini ei tosiaan ole kenellekään haitatonta.

Tämä hallituksen esitys lähettää lapsille ja nuorille selkeän viestin siitä, että haluamme huolehtia heidän terveydestään ja että nikotiinituotteet eivät ole hyväksi, niitä ei kannata

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

kenenkään käyttää. Tämä hallituksen esitys vie oikeaan suuntaan. Työtä nikotiinittoman Suomen eteen tulee jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.01 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Tämä on jo toinen kerta, kun käsittelemme tätä lakia täällä eduskunnassa, ja edellinen lakiesitys oli valitettava esimerkki hallituksen lainvalmistelun laadusta tämän asian suhteen.

On todettava, että nikotiinipusseja sääntelevä lainsäädäntö on välttämätöntä. Lainsäädännön tavoitteena tulisi olla tuotteiden käytön ja sen aiheuttamien haittojen minimointi. Vaikka nikotiinipusseja ei mitenkään voi kuvailla terveellisiksi tuotteiksi, on se kuitenkin parempi vaihtoehto kuin Ruotsista kuskattu tupakkaa sisältävä nuuska. Makuvalikoimaan on kuitenkin vielä jätetty mentoli ja minttu, ja tämä ei poista sitä makujen lisäämää houkuttelevuutta käyttää tuotteita.

Esityksessä voitaisiinkin tehdä vielä enemmän haittojen minimoimiseksi. Tässä hallituksen esityksessä sallitaan enintään 16,6 milligrammaa nikotiinia sisältävien tuotteiden myynti, kun asiantuntijat ovat julkisuudessa esittäneet rajan asettamista enintään kymmeneen milligrammaan.

Arvoisa puhemies! Tupakkalaissa määritelty tavoite savuttomuudesta vuoteen 2030 mennessä on tietenkin hyvä, ja se on tärkeä tavoite kansanterveyden mutta myös julkisen talouden kannalta. Nikotiinituotteiden käytön minimointi lisää ihmisten hyvinvointia ja vähentää haittoja ja yhteiskunnalle syntyviä kuluja. Tästä tavoitteesta tulee pitää kiinni, mutta sen saavuttaminen kuitenkin vaatii meiltä vielä lisätoimia. Edustaja Rasinkankaan puheenvuoron loppuun on helppo yhtyä, kun hän puhui nikotiinittomasta elämäntavasta. Siihen myös yli puoluerajojen on helppo yhtyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

18.03 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Itsekin yhdyin kyllä niihin täällä kuultuihin puheenvuoroihin — tietenkin tämä nikotiiniton elämäntapa olisi se kaikkein paras mahdollinen, mutta realismi aina on sitten välillä jotain muuta. Itse asiassa kiitän ministeri Grahn-Laasosta siitä, että laki otettiin uudelleen käsittelyyn. Se, mitä kulisseyttä tapahtui edellisellä kierroksella, oli väärin, ja suoraselkäisesti korjasitte tämän.

Ministeri, sanoitte mielenkiintoisesti ja itse asiassa aika hyvinkin, että ”riittävän houkuttelevana vaihtoehtona nuuskalle”, että tämä on siis tarkoitus nytten tässä nikotiinipussissa, ja se on juuri näin. Nyt pitäisi etsiä tietyllä lailla se tasapaino kansanterveyden, kuluttajan tarpeiden ja valtiontaloudenkin etujen välillä. Tässä on tämmöinen pyhä kolminaisuus, vähän niin kuin alkoholissa, ja sitäkin peilaten, tietyllä tavalla, mitä enemmän me säädellään, sen selvempää on, että sitten taas Suomesta jatkossa ei näitä osteta. Okei, nyt tulee tiettyjä rajoitteita, kuten tämä grammamäärä ja sitten makurajoitteet, ja aika näyttää, mitä sitten tapahtuu tälle nikotiinipussien kotimaiselle myynnille. Tällä hetkellä tilanne on se, että noin 60 prosenttia ostetaan Suomesta ja 40 prosenttia ostetaan ulkomailta, ja tämä itse asiassa on tuonut jo ensimmäisenä vuonna Suomeen noin 150 miljoonan verotulot. Se on aika paljon, siis se on itse asiassa tosi paljon. VM aikoinaan Säätytalolla arvioi, että tämä voisi olla noin 50 miljoonaa, mutta se määrä onkin 150 miljoonaa, ja sehän on ilman muuta tietenkin valtiontalouden kannalta hyvä asia. Ja se, että tässä laissa nimenomaan suojellaan lapsia, on

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

äärimmäisen tärkeää, ja mielestäni nämä kaikki kiellot, mitä sinne tulee, ovat todella tärkeitä.

No, miten tästä nyt sitten eteenpäin? Kun me tehdään tämmöiset grammarajat ja sitten me tehdään uutta sääntelyä makujen suhteen, mitä tapahtuu tälle kokonaiskulutukselle, joka eittämättä tulee todennäköisesti pikkusen taas sitten livahtamaan tuonne Ruotsin suuntaan? Toivottavasti näillä nyt sitten saadaan suunnilleen se tasapaino, mitä haetaan tässä — nimenomaan sitä kansanterveyttä, valtiontaloutta ja näin pois päin. Niin että tämä tulee olemaan mielenkiintoinen harjoitus siinä mielessä, että näemme nyt sitten, mitä tapahtuu, mutta näillä näkymin oletan, että kuitenkin vähintään puolet tulee jatkossakin Suomesta myytyä, ja tietenkin se on kansantaloudenkin kannalta hyvä asia. Kansanterveydestä voimme olla montaa mieltä, onko tämä sitten lopulta hyvä asia vai huono asia, mutta tämä on realismia, arvoisa puhemies, ja tämä laki on hyvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

18.06 Mats Löfström r: Tack, ärade herr talman! Den här ändringen av tobakslagen är viktig, och tack till minister Grahn-Laasonen för presentationen och för lagförslaget.

Ändringen gör att staten får skatteintäkter för en produkt som används av många genom att den lagligt kan försälgas. Precis som ledamot Wallinheimo hänvisade till hämtar det här redan in stora pengar till statskassan. Finansministeriet bedömde i Ständerhuset att det skulle hämta in 50 miljoner euro per år, precis som Wallinheimo var inne på, och vi var många i Ständerhuset som tyckte att det var en för låg beräkning. Det ser vi redan att det var. Det här är stora pengar, som sagt, i en tid där staten behöver få in mera skatteintäkter.

Genom att de här produkterna tillåts på marknaden minskar man samtidigt på smuggling och på den gråa ekonomin, som också föder kriminella nätverk och gängbrottslighet. Därför borde också regeringen arbeta för att vanligt snus skulle få säljas i Finland genom en ändring av tobaksdirektivet nästa gång det ska revideras på EU-nivå. Samtidigt är det viktigt att man skyddar barn och unga från dessa produkter — lagförslaget strävar efter det — och det är positivt att användningen har minskat från år till år. Det skulle så klart vara det allra bästa om ingen använde de här produkterna.

Jag har själv aldrig använt snus, vitt snus eller cigaretter och jag uppmanar verkligen ingen att använda produkterna. Samtidigt vet vi att de används, och om de inte finns tillgängliga genom lagliga försäljningskanaler så kommer de att finnas tillgängliga via smuggling, som inte ger skatteintäkter men nog utgifter för polisen och tullen, både direkt och indirekt. Av den anledningen är det viktigt att den lagliga införselgränsen för privat import också är 1 000 gram, så att man inte slår undan benen för den lagliga privatinförseln, vilket också skulle riskera att öka smuggling.

Jag vill tacka ministern än en gång för hennes stora arbete med lagförslaget, som är välbalanserat och mycket välkommet. — Tack.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

18.10 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies, hyvät edustajat, hyvät miehet ja naiset! Tämä nikotiinipusseja koskeva lakiesitys on ehkä oikean suuntainen, mutta tämä on mielestäni riittämätön. Ja haluan perustella sitä seuraavasti:

Kuulun niihin syntisiin, jotka käyttävät nuuskaa, ja viime kaudella tein toimenpideoitteen siitä, että Suomessa nuuskan myynti sallittaisiin. Tällä hetkellä laki käsittääkseni on sallinut tämän erivapauden ainoastaan Ruotsille, siis Euroopan unionin ja Ruotsin välinen sopimus, mutta tiedän, että nuuskaa myydään monessa muussa maassa ja sitä myydään purutupakan alanimikkeellä, eli siellä ruotsalaiseen nuuskapurkkiin on pantu oman maan kielellä ohjeet, että pure varovasti ja aseta huulen alle, suurin piirtein näin.

Minä en kenellekään suosittele tupakkaa, en nikotiinia, en mitään vapejuttuja. Olen pitänyt tätä vapea sellaisena, että se saattaa olla jopa pahempaa kuin tupakka. Siitä ei ole kovin pitkäaikaista näyttöä eikä tutkimusta vielä. Samalla tavalla minä ajattelen myös tämän nikotiinipussin ja nuuskan välillä, että minä olen luomuihmisiä ja minä käytän perinteistä nuuskaa.

Tämä nuuskahan on ollut aika lailla ongelmallinen sillä tavalla, että Suomen markkinoille sitä on haettu Ruotsista. Minä olen itse hakenut nuuskaa Haaparannasta ja Vaasasta, ja näin minä aion toimia jatkossakin ja sitä käytän. Ruotsissa nuuskalla on monta erimukua ja erilaisia valmistajia, ja kukin ostaa sitten sitä, mitä itse haluaa.

Nyt tämä lakiesitys on uudelleen tullut käsiteltäväksi. Ensimmäisellä kertaa taisi olla niin, että siinä oli vain yhden valmistajan makuja tarjolla, ja se ei ollut oikein kunniaksi tälle eduskunnalle, että tällainen esitys tänne lipsahti. Nyt sitä on muutettu, ja siellä on vain kahta mukua.

Edustaja Wallinheimo äsken toi esiin, että siitä on tullut Suomelle jo 150 miljoonan euron verotulot. Uskon, että jatkossa käy niin, että kun nämä maut rajataan kahteen, niin niitä verotuloja tulee ehkä 30 miljoonaa ja loppu 120 miljoonaa, mitä niistä pitäisi tulla, valuu sinne Ruotsiin eli niitä eri makuja haetaan Ruotsista. Minun oma näkökulmani on sellainen, että niitä makuja pitäisi olla tarjolla Suomessa juuri tämän yhteiskunnan taloudellisen näkökulman puolesta. En minä toivo, että niitä kukaan ostaa tai kukaan käyttää. On parempi, mitä vähemmän niitä käytetään, mutta tämä verotulo, joka nuuskankin osalta on kymmeniä vuosia valunut Ruotsiin, on todella merkittävä. Eli ne haitat pysyvät Suomessa, mutta valmisteverotulot menevät Ruotsiin nuuskan osalta, ja näin tapahtuu jatkossakin.

Nikotiinipussit on valmistettu joko synteettisestä nikotiinista tai niissä on uutettua tupakkanikotiinia. Uskon... Tai eihän sitä kukaan tiedä vielä, tutkimustulosta ei ole siitä, mutta tämmöisenä luomuihmisenä näen riskejä myöskin tälle kemialliselle nikotiinille, ihan samaten kuin näen siinä vapessa, mitä kemiallisia juttuja siinä nyt onkaan. Muistaakseni siellä oli joissakin jotain propyleeniä tai jotain muuta, mitä ne nestemäiset aineet sisälsivät. En usko, että ne ovat mitenkään turvallisia tai turvallisempia kuin perinteinen tupakka.

Tämä on hankala asia, ja kai minä tähän suovun, mutta jos kokonaistaloudellisesti mietitään valtion etua, niin olisi mielestäni järkevää olla rajaamatta näitä makuja sillä tavalla, että nämä verotulot eivät kierrä Ruotsiin vaan jäävät tänne kotimaahan, ja niillä verotuloilla pystytään sitten maksamaan niitä nikotiinin, myös nikotiinipussien, aiheuttamia haittoja. Todennäköisesti niitäkin vielä meille tulee.

Arvoisa puhemies! Olen kantani ilmaissut, ja toivoisin, että tätä harkitaan. Tuossa kun yksi päivä kävelin rautatieasemalta tänne eduskuntaan, niin huomasin, että siinä on sem-

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

moinen koju, jossa oli myyjä sisällä, ja siellä oli näitä nikotiinipusseja, ja arvioin, että niitä makuja oli varmaan 20:tä erilaista. Jos tämä näihin kahteen makuun rajoitetaan, niin minä luulen, että sekin kioskki poistuu siitä ja ne maut haetaan jatkossa Ruotsista. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lähetekeskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy nyt loppuaan, joten annan vastauspuheenvuoron ministerille. Mikäli listalle jää vielä pitämättömiä puheenvuoropyyntöjä, niin sitten keskustelua jatketaan myöhemmin tässä istunnossa. — Ministeri, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

18.17 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Säästän kyllä aikaa sikäli, että kun ei varsinaisia kysymyksiä tullut, niin minulla ei paljon lisättävää ole alkupuheenvuoroon nähden.

Pidän kuitenkin todella tärkeänä sitä, että tämä lainsäädäntö saadaan Suomessa voimaan pian, koska tavoitteena on suojella erityisesti lapsia ja nuoria nikotiinipussien haittavaikutuksilta. Ja niin kuin edellä olevissa puheenvuoroissa hyvin todettiin, niin kyse on myös tasapainon hakemisesta tietenkin siinä, että saamme ehkäistä harmaata tuontia, saamme verotulot Suomeen ja toisaalta torjumme haittoja. Ja kenellekään en voi suositella yhtäkään näistä tuotteista, tupakkatuotteista, nikotiinituotteista. Erityisen tärkeänä pidän sitä, että koulut saavat tehokkaamman lainsäädännön pohjan sille, että voivat puuttua lasten ja nuorten vapekulttuuriin ja vapen käyttöön ja muihinkin näihin nikotiini- ja tupakkatuotteisiin kouluissa, että se on yksi tämän lainsäädännön tärkeä osa.

Varmasti tämän lainsäädännön kehittäminen jatkuu tästä eteenkinpäin, mutta nyt ollaan hankalassa tilanteessa, kun meillä eivät ole nämä nikotiinituotteet tupakkalain piirissä vielä. Siitä syystä tällä lainsäädännöllä on kiire, ja jätän tämän eduskunnan käsiin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Talman Jussi Halla-aho: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter i detta plenum efter de övriga ärendena på dagordningen.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 18.18.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 19.17.

Talman Jussi Halla-aho: Nu fortsätter behandlingen av ärende 10 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum. — Debatten fortsätter. Ledamot Lundén, varsågod.

19.17 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään pidetty loistavia puheenvuoroja tästä tupakkalaista, ja itse allekirjoitan niistä suurimman osan, mutta haluan nyt tuoda muutamia omia mielipiteitäni kyseisestä asiasta. Tänään siis käsittelemme hallituksen esitystä laiksi tupakkalain muuttamisesta. Haluan tosiaankin tuoda oman, vähemmän esillä olleen näkökulman hallituksen esityksestä, joka koskee nikotiinipussien myynnin sääntelyä tupakkalaissa.

Esityksessä ehdotetaan, että nikotiinipussit sisällytetään tupakkalain piiriin ja niiden myyntiä säädeltäisiin jatkossa tiukemmin. Vaikka esityksen tavoitteena on ehkäistä nuor-

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

ten nikotiinipussien käyttöä ja torjua laitonta kauppaa, on syytä pohtia, onko liian tiukka sääntely oikea tapa edetä ja voivatko tiukennukset tosiasiassa tuottaa enemmän haittaa kuin hyötyä. Tässä esityksessä tullaan säätelemään tiukemmin nikotiinipussien makuja ja nikotiinipitoisuuksia. Kysynkin: Onko tämä oikea lähestymistapa? Voimmeko todella uskoa, että tämänkaltaisella sääntelyllä pystymme estämään nuorten ja alaikäisten pääsyn nikotiinipusseihin? Jo nyt on selvää, että nuoret saavat näitä tuotteita käsiinsä ilman sen suurempia esteitä, valitettavasti. Toisaalta on tärkeää huomioda, että nikotiinipussit voivat tarjota tupakoitsijoille mahdollisuuden siirtyä vähemmän haitallisiin vaihtoehtoihin. Vaikka nikotiinipussit eivät ole terveellisiä, tiukka laki saattaa kuitenkin estää esimerkiksi sen, ettei tupakoitsija vaihda nikotiinipusseihin, jos ne tehdään liian kalliiksi tai hankalasti saataviksi.

Nikotiinipussien taloudellinen hyöty ei myöskään ole väheksyttävä. Siksi meidän täytyy ymmärtää, että nikotiinipusseja käytetään, halusimme tai emme, ja jos niistä on mahdollisuus saada verorahoja Suomeen, meidän pitäisi käyttää mahdollisuudet hyödyksi. Muuten syntyy tilanne, että me kannamme vastuun vain haitoista, kun rahat nikotiinipusseista valuvat ulkomaille. Tämä tilanne on ollut jo pitkään nuuskan suhteen. Nyt sama tilanne ollaan luomassa uudelleen, kun makuvaihtoehtoja ollaan rajaamassa. Eli nikotiinipussien tiukka sääntely voi tukea sitä, että tuodaan halvalla ulkomailta pusseja ja niitä makuja, jotka Suomessa ovat jatkossa kiellettyjä. Miksei säilytettäisi eri makuja, ja itse kiekot olisivat vaikka samanlaisia mustanvärisiä, joissa voisi olla varoitustarrat päällä? Mikäli nämä tuotteet tehdään liian hankalasti saataviksi laillisesti, syntyy helposti pimeät markkinat, joilla nikotiinipusseja myydään ilman valvontaa. Onko todella järkevää ajautua tilanteeseen, jossa laitonta kauppaa voidaan entisestään edistää?

Arvoisa herra puhemies! Haluan myös kantaa huolta yrittäjyydestä. Jokainen tietää, missä taloudellisessa tilanteessa tämä maa on, ja se nyt vaan on kylmä fakta, että Suomi nousee tästä ahdingosta ainoastaan tukemalla suomalaisia yrittäjiä ja yrityksiä. Tämä nikotiinipussien makujen rajaaminen tulee varmasti vähentämään nikotiinipussien myyntiä, josta tulee kuitenkin Suomen valtiolle verovarvoja. Nikotiinipussit ovat oikeasti tuotollisesti paljon parempi tuote vähittäismyyjälle kuin esimerkiksi tupakka. Ja ymmärsinkö oikein, että tästä muutoksesta tulee yrittäjälle lisäkuluja myyntiluvasta? Jos vähittäispiste myy tupakkatuotteita, tämän maksun pitäisi sisältyä siihen, eikä tulla uutta valvontamaksua näistä nikotiinipusseista. Ja kuten mainitsin, tupakkatuotteet ovat erittäin vähäkatteisia tuotteita vähittäismyyjille.

Lopuksi haluan muistuttaa, että sääntelyn sijaan meidän pitäisi keskittyä siihen, miten voimme rohkaista aikuisia valitsemaan terveellisemmän vaihtoehdon, eikä estää heitä käyttämästä nikotiinipusseja. Itse vierastan sitä ajatusta, että kielletään kaikki, aivan kuin maailma sillä pelastuisi.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että pohdimme tarkkaan, mitä seurauksia tällä hallituksen esityksellä voi olla. Meidän on löydettävä tasapaino, joka suojelee nuoria ja aivan kaikkia mutta samalla mahdollistaa nikotiinipussien käytön aikuisille ja verorahojen tuoton Suomeen. Toivon todella, että valiokunta ottaisi nämä minun näkemykseni huomioon muun muassa yritysten osalta. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 8/2025 rd

19.21 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tupakkalain muuttaminen: Lain tarkoituksena on erityisesti suojella lapsia ja nuoria. Se on meidän tehtävämme. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Eli lapset ja nuoret ensin.

On erinomaista, että nyt hallitus on puuttumassa tähän epäkohtaan. Me tiedämme, että nikotiini koukuttaa. Nikotiini on myrkky, ja se on lapsille erityisen vaarallista ja kiellettävä. Se on kiellettävä lailla. Mitä miedompaa tuotetta on tarjolla, sen parempi. Mielellään kokonaan ilman nikotiinia.

Kannatan lämpimästi hallituksen esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

19.22 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Meidän nykytilan mukaan laki ei rajoita nikotiinipussien käyttöä, joten tällä hetkellä nikotiinipusseja saa lähtökohtaisesti käyttää jopa esimerkiksi alakouluissa. Nikotiinipussien tai muiden tupakan vastikkeiden nikotiininestettä lukuun ottamatta hallussapitoa ei ole tupakkalaissa kielletty alaikäisiltä, ja sen vuoksi tämä laki nyt on erittäin tärkeä.

Oppilaitoksissa näiden vapejen käyttö koulupäivän aikana on muodostunut suureksi ongelmaksi, johon on vain rajalliset keinot puuttua. Lisäksi se, että nikotiinittomien sähkösavukkeiden hallussapitoa ei ole kielletty alaikäisiltä, hankaloittaa myös nikotiinia sisältävien sähkösavukkeiden hallussapitoon puuttumista, sillä oppilaitoksen henkilökunnalla ei ole välttämättä keinoja selvittää, onko tuotteessa nikotiinia vai ei. Lisäksi alaikäiset ovat saaneet tuoda maahan tupakan vastikkeita nikotiininestettä lukuun ottamatta.

Tällä esityksellä nyt toteutetaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä nimenomaan niin, että nämä ovat vain aikuisille tarkoitettuja tuotteita.

Kannatan tätä esitystä.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.